

Stadsbyggnadsförvaltningen

Datum:
2023-04-06Diarienummer:
PBN 2023-000285Handläggare:
Camilla Björk

Undersökning

Detaljplan för Gårdsvägen

Undersökning – risk för betydande miljöpåverkan

När en kommun upprättar eller ändrar en detaljplan ska kommunen bedöma om detaljplanens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Detta kallas i miljöbalkens sjätte kapitel för undersökning (MB 1998:808, 2017:955). Undersökningen är upprättad enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) och identifierar omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan enligt 5§.

Samråd med berörda kommunala förvaltningar och bolag har skett per e-post i april 2023.

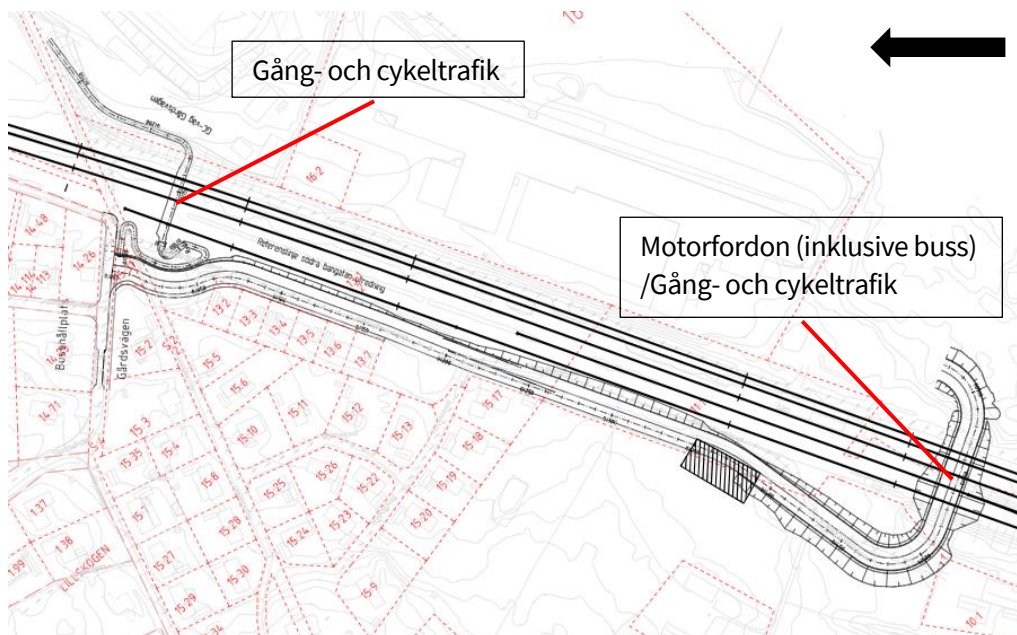
Bakgrund

Trafikverket har initierat ett arbete med att upprätta en järnvägsplan för att kunna bygga ut sin järnvägsanläggning från två till fyra spår. I och med detta måste samtliga passager över järnvägen säkras som planskilda. I aktuellt planområde finns idag en befintlig korsning som berörs av järnvägsutbyggnaden. Det är inte tekniskt möjligt att anlägga en planskild korsning i samma läge och därför har man i järnvägsplanen utrett alternativa lokaliseringar.

Befintlig järnvägsövergång vid Gårdsvägen/Södra Banvägen

Järnvägsplanen anger att befintlig korsning ska ersättas med två planskilda passager. Dessa utgörs av en passage för endast gång- och cykeltrafik samt en passage som utöver detta också medger motorfordonstrafik, inklusive bussar/lastbilar. Passagerna, som byggs under järnvägen, hanteras och säkerställs i järnvägsplanen medan anslutande vägar säkerställs i detaljplanen.

Detaljplanens utredningsområde

Det är av stor betydelse att detaljplanearbetet samordnas med järnvägsplanen. Enligt Järnvägslagen 1 kap. 5§ får en järnväg inte byggas i strid med gällande detaljplan.

Plan- och byggnadsnämnden fattade beslut om positivt planbesked den 26 januari 2023, (PBN 2023-01-26, §15).

Översiktsplan

Översiktsplan 2016 har fem identifierade huvudfrågor, varav en är ”fyra spår till Stockholm”, med beskrivningen ”ökad kapacitet på Ostkustbanan med två nya spår, och beredskap för att svara upp mot statliga investeringar”. Fyra spår längs Ostkustbanan möjliggörs i ett järnvägsreservat. I översiktsplanen pekas de sydöstra stadsdelarna ut som ett större utvecklingsområde.

Fördjupad översiktsplan för de sydöstra stadsdelarna inklusive Bergsbrunna

Planläggningen avviker inte från intentionerna i den fördjupade översiktsplanen, även om passagernas exakta placering anpassas till markförutsättningarna.

I den del av planområdet som ligger väster om järnvägen ingår mark som i den fördjupade översiktsplanen är utpekad för järnvägsändamål, samt ett mindre

grönområde. Öster om järnvägen är marken i den fördjupade översiktsplanen utpekad för bostadsändamål samt för sport- och fritidsändamål. Detaljplanen för Gårdsvägen behövs för att säkerställa framkomligheten för trafik som behöver korsa järnvägen.

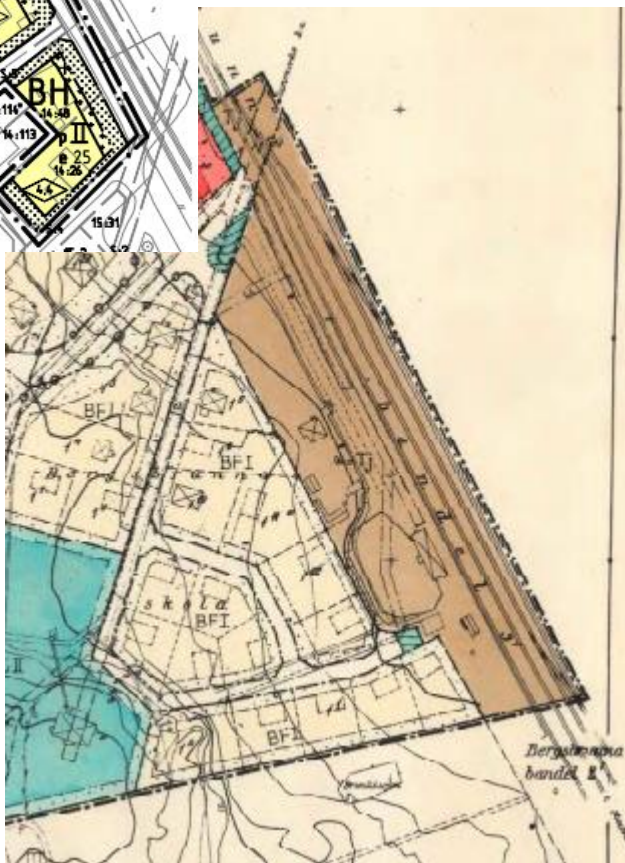
Detaljplaner

Området är i huvudsak inte planlagt sedan tidigare. Detaljplaner som delvis berörs är:

- Detaljplanen vann laga kraft 1962 och reglerar markanvändningen järnvägsändamål, bostads- och handelsändamål, allmän plats väg samt park, mm. Detaljplanen omfattas inte av någon genomförandetid.
- *Eventuellt Detaljplan för del av Östra Bergsbrunna (0380-P2005/46)*. Detaljplanen vann laga kraft 2005-09-12 och omfattas inte av någon genomförandetid. För de delar som eventuellt kan komma att beröras anges bostads- och handelsändamål samt allmän plats lokalgata mm.

Detaljplan för del av Östra Bergsbrunna (0380-P2005/46)

Byggnadsplan för Bergsbrunna samhälle (03-DAK-652)

Planen, miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning anger/har planen

- förutsättningar för verksamheter eller åtgärder?

I dagsläget saknas väganslutningar som kopplar till Trafikverkets planerade passager. Befintliga vägars kapacitet och lokalisering behöver också ses över både för att uppfylla kraven i VGU men också för att kunna trafikförsörja de verksamheter som finns i området i och med att den befintliga järnvägsövergången stängs och ersätts av de nya passagera. Detaljplanen krävs därför för att säkra anslutningarna till järnvägsplanens fastställda passager under järnvägen i och med utbyggnaden av Fyra spår. Enligt järnvägslagen 1 kap. 5 § får järnväg inte byggas i strid med detaljplanen.

- betydelse för andra planers miljöeffekter?

Detaljplanen ska skapa förutsättningar för att bygga ut kollektivtrafik och gång- och cykelvägar som är tänkt för både dagens behov av klimatsmarta transporter och det behov som uppstår i och med kommunens planer på att utveckla och bygga de sydöstra stadsdelarna i enlighet med den fördjupade översiktsplanen för området. Detaljplanen ska bland annat säkerställa framkomligheten för trafik till den framtida järnvägsstationen Uppsala Södra. I planarbetet ska man också utreda om en gång- och cykelväg kan anläggas i anslutning till den nya vägdragningen öster om järnvägen. Detaljplanen ska även möjliggöra anslutning till de befintliga promenadstråken söder om planområdet, väster om järnvägen. Genomförandet av planen kan indirekt påverka miljöeffekter inom kommande kringliggande detaljplaner. Kumulativa effekter av risk för påverkan på grundvatten, naturmiljön med mera kommer att belysas i utredningar till detaljplanen och i planbeskrivningen.

- betydelse för hållbar utveckling?

Detaljplanen syftar till att skapa en robust helhetslösning för området som ska främja en hållbar utveckling. Detaljplanen ska minska järnvägens barriäreffekter, främja cyklandet, öka det kollektiva resandet samt bidra till att skapa förutsättningar för en trygg passage för barn och unga så att de på egen hand ska kunna ta sig till idrottsplatsen i Bergsbrunna. Detaljplanen ska möjliggöra en långsiktig och hållbar infrastrukturlösning som möjliggör för utveckling öster om järnvägen.

Ett genomförande av detaljplanen innebär att motorkrossbanan flyttas, vilket medför en positiv utveckling med avseende på föroreningsrisken som verksamheten utgör.

Delar av planområdet omfattar områden där känslighetskarten för grundvatten anger klassningen, hög känslighet för grundvatten. En riskbedömning för grundvattnet ska tas fram om en detaljplan ligger inom , eller närmare än 50 meter från hög eller extrem känslighet. Således kommer en riskbedömning att tas fram inom ramen för detaljplanen för att säkerställa att inte grundvattnet, som är en dricksvattenkälla, påverkas. betydelse för möjligheter att följa miljölagstiftningen?

Eventuella behov av tillstånd, dispenser och anmälan enligt miljöbalken ska utredas under planarbetet.

Platsen, miljöbedömningsförordningen 5§ 2,8,9

Har platsen erkänd skyddsstatus?

Planområdet berörs av riksintresse för kommunikationer, järnväg. Detaljplanläggningen är en förutsättning för att järnvägspassagerna placeras på ett sätt så att de kan anslutas till befintliga gator och gång- och cykelvägar.

En mindre del av planområdets nordöstra del omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Kulturmiljöfrågorna ska lyftas i planarbetet, även om riksintresset i detta skede inte bedöms komma att påverkas. Riksintresset omfattas av "fortida betydande kommunikationsmiljö och fornlämningsmiljö med ett stort antal monumentala fornlämningar från framför allt yngre järnålder som tillsammans med odlingslandskap, herrgårdsmiljö, torp och bymiljö ovanligt tydligt speglar områdets historiska utveckling."

Dagvatten kommer att avledas mot Sävjaån som är ett utpekat Natura 2000-område. Påverkan på Sävjaån behöver utredas, liksom behovet av en eventuell tillståndsprocess. Utgångspunkten är att ingen påverkan på Natura 2000 kommer att ske till följd av genomförande av detaljplanen. Detta kommer att säkerställas i kommande utredningar.

Finns kända miljöproblem på platsen?

Det finns fyllnadsmassor och potentiellt förorenad mark inom planområdet. För att bestämma hur schaktmassor kan hanteras behöver en miljöteknisk markundersökning utföras. Planerad markanvändning bedöms motsvara mindre känslig markanvändning, MKM.

Är platsen redan påverkad eller sårbar av något skäl?

En riskbedömning med avseende på planförslagets påverkan av grundvatten ska göras där eventuella behov av skyddsåtgärder ska redovisas.

Påverkan, miljöbedömningsförordningen 5§ 3,4,5,6

Befolkning och människors hälsa

Detaljplanen syftar till att möjliggöra utökade gång- och cykelmöjligheter både lokalt och som en del i den regional planeringen för ett cykelstråk för Uppsala-Bergsbrunna-Alsike-Knivsta. Detta kan bidra till att främja folkhälsan.

En utredning ska göras av dagvattenhanteringen för planområdet inklusive hanteringen av skyfall.

Djur- eller växtarter, Biologisk mångfald

En naturvärdesinventering behöver tas fram för detaljplanen. Öster om järnvägen finns ett registrerat naturvärdesobjekt "Bergsbrunna bangårdsområde" av naturvärdesklass 2. Inom planområdet öster om järnvägen finns en artrik järnvägsflora och sandig miljö indikerar att bin kan förekomma. Diken/småvatten ska inventeras och eventuell påverkan på Natura2000 Sävjaån ska utredas inom ramen för naturvärdesinventeringen.

Mark, jord

Marken består i huvudsak av fyllnadsmassor samt lermark. En geoteknisk utredning ska göras som ska redovisa en bedömning av risk för ras och skred.

Planerad anslutningsväg på den östra sidan om järnvägen kan komma att beröra jordbruksmark. Detaljplanen ska redovisa varför jordbruksmark behöver ianspråktagas och motivera på vilket sätt vägen tillgodoser ett väsentligt samhällsintresse.

Vatten

Mottagande recipient är Sävjaån. Berörd ytvattenförekomst är Sävjaån mynning-Storån, som omfattas av miljö kvalitetsnormer (MKN) för ytvatten. Enligt senaste statusklassning har vattenförekomsten måttlig ekologisk status på grund av förekomst av övergödning och uppnår inte god kemisk status. MKN är satt till god ekologisk status 2033 samt god kemisk ytvattenstatus.

Genomförande av detaljplan innebär ökad hårdgörning, ökad trafik och ökad mängd dagvatten. Påverkan på MKN ytvatten kommer att hanteras i kommande dagvattenutredning. Dagvattenåtgärder, samt andra skyddsåtgärder som behövs för att minska risk för påverkan på såväl grundvattnet som ytvattnet kommer att specificeras. Utgångspunkten är att MKN ska följas och att ingen påverkan på Sävjaån Natura 2000 ska ske.

Luft

Föreslagna vägbreddningar och anslutningsvägar medför en ökad biltrafik. Detaljplanen medger en utbyggnad av gång- och cykelvägar vilket kan bidra till en förbättrad luftkvalitet.

Klimat

Detaljplanen syftar till att främja gång- och cykeltrafik. Det tillsammans med en utbyggd järnvägsanläggning med högre kapacitet och större attraktionskraft innebär förbättrade möjligheter till klimatsmartresande för hela Uppsala.

Landskapsbild/Stadsbild

Detaljplanen föreslår inga nya byggrätter. De vägdragningar som omfattas av detaljplanen handlar till stor del om befintlig väg som breddas för att klara kraven i VGU. Anslutningsvägens lokalisering öster om järnvägen kan komma att påverka landskapsbilden beroende på var den placeras. Kommunens ambition är att minimera påverkan på landskapsbilden.

Kulturmiljö

De två planerade passagerna under järnvägen är en konsekvens av att järnvägen byggs ut och att befintlig övergång måste stängas utifrån trafiksäkerhetsskäl. Passagerna ligger i Trafikverkets järnvägsplan och anslutningsvägarna till passagerna i aktuell detaljplan. Prövningen av påverkan av passagernas tunnlar görs inom ramen för järnvägsplanen. De anslutningsvägar som omfattas av detaljplanen kan ha en viss påverkan på landskapsbilden men eventuell påverkan bedöms inte vara av negativ karaktär.

I anslutning till planområdet finns ett nedlagt tegelbruk med anor från slutet av 1890-talet. Byggnaden inhyser idag ett antal företag. Tegelbrukets kulturmiljövärde bedöms i nuläget inte påverkas negativt av ett genomförande av detaljplanen.

Inom planområdet har två kända fornlämningar påträffats. Det rör sig om en bytomt/gårdstomt och en lägenhetsbebyggelse. I samband med fyrsårsutbyggnaden har en arkeologisk utredning utförts över merparten av planområdet. Ytterligare en kompletterande arkeologisk utredning ska utföras som ska inkludera det område som inte tidigare har utretts.

Hushållning med mark och vatten

Detaljplanen tar inte någon ny mark i anspråk för byggrätter. Befintlig väg breddas för att uppfylla kraven i VGU. Ny anslutningsväg ska lokaliseras så att det ur allmän synpunkt utgör god hushållning av mark.

Hushållning med material, råvaror och energi

I och med att detaljplanen främjar gång- och cykeltrafik samt bidrar till en ökad möjlighet att resa med kollektivtrafik, bidrar det till en god hushållning med avseende på material, råvaror och energi.

6 kap 2§ MB

”Med miljöeffekter avses i detta kapitel direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa, som är tillfälliga eller bestående, som är kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt på

1. befolkning och människors hälsa,
2. djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap., och biologisk mångfald i övrigt,
3. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,

4. hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
6. andra delar av miljön.”

Risker för människors hälsa eller för miljön miljöbedömningsförordningen 5§ 7

Undersökningen ska utgå från riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter. Med riskerna för människors hälsa eller för miljön avses såväl akuta som långsiktiga effekter. Det kan även röra sig om kumulativa eller samlade effekter. Det ska röra sig om risker som beror på miljörelaterade problem, som exempelvis mark- och luftföroreningar.

Bedömning

I och med ett genomförande av detaljplanen kommer bil- och busstrafik öka lokalt i området. Samtidigt möjliggörs ökad gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik, vilket ger goda klimat effekter. Påverkan på luftkvalitet och buller bedöms vara marginell.

Risk för påverkan från markföroreningar kommer att minska då marken vid behov kommer att saneras i nivå motsvarande riktvärden mindre känslig markanvändning.

En dagvattenutredning ska ta fram förslag på åtgärder för att säkerställa att MKN vatten för Sävjaån följs.

En naturvärdesinventering ska tas fram och eventuella skyddsåtgärder ska redovisas i planhandlingarna. Förekomst av dike/småvatten ska utredas.

I det fall jordbruksmark tas i anspråk för väg, ska detaljplanen redovisa varför jordbruksmark behöver ianspråk tas och motivera på vilket sätt vägen tillgodoser ett väsentligt samhällsintresse.

En riskbedömning för påverkan av grundvatten ska utgöra underlag för de åtgärder detaljplanen föreslår.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av Detaljplan för Gårdsvägen inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kap. 11§ behöver därför inte upprättas.

Plan- och byggnadsnämnden